

Яка форма звертання має бути в українському війську: "пане", чи "товаришу"?

З ініціативи комуністів Верховна Рада України припинила вживання у Збройних Силах України звертання "пан" і залишила тільки одну форму – "товариш". Віднині у Збройних Силах України всі знову стали "товарищами", як у старій "Советській армії". Щоб приховати дійсні мотиви своїх дій, тобто повзучої советизації силових структур України, комуністи запустили "качку", що, мовляв, звертання "товариш" побутувало серед українських козаків. На жаль, українська сторона так і не спромоглася відстояти звертання "пан", хоч аргументів для цього предостатньо.

Наука свідчить, що корінь слова товариш – "товар". У "Словарі української мови" Бориса Грінченка (Київ, 1909 рік) читаємо: "**Товар**, ру. л. *Скот, преимущественно рогатый*". Звідси і "*товарина*", осучаснене "*тварина*". Відомо, що велика рогата худоба створіння стадне і гуртується для якоїсь спільної дії: випасу чи міграції у великі групи, партії.

Наприкінці XIX ст. слово "товариш" стало, і цілком слушно, партійним звертанням у середовищі тодішніх соціалістичних та соціал-демократичних партій. Перейняли його і комуністи. А від них і німецькі фашисти, до речі. Бики – вони скрізь бики.

Оскільки всі офіцери Радянської Армії були комуністами, то вони були одночасно і "партайгеноссе", тобто "товаришами по партії". Але в Збройних Силах України партійна діяльність заборонена законом. Офіцери Збройних Силах України не є і не можуть бути "партайгеноссе". Як не були ними й українські козаки.

Військо Запорізьке було спільнотою чернечого орденського типу, військовим братством, члени якого були, відповідно, "братчиками". Через безстрашність і відчайдушність звали їх ще "молодцями". Українські козаки вважали себе рицарями і дійсно ними були.

Згідно станового поділу тодішнього українського суспільства рицарі входили до еліти. Вони не відбували панщини, не платили податків, мали свій козацький суд, бо служили державі і народу шаблею, були щитом усього суспільства від чужоземних загарбників, ціною пролиття власної крові забезпечували мирну працю і добробут співвітчизників. Тому їх і шанували, що, зокрема, виявлялося і в шанобливій формі звертання "пан". Форма звертання "пан", як стверджує у своєму "Словарі української мови" Борис Грінченко, "вживається як титул при зверненні до когось" і до члена козацького військового братства також. Тому в козацьких думках читаємо:

"Тоді Кішка Самійло, гетьман запорозький,
Чогось догадав,
Сам низенько ся уклонив:
"Козаки, панове молодці!"
(Дума про Самійла Кішку)

Отже, "панове молодці", а не "товариші молодці". Або:

"Ой обозветься пан Хмельницький,
отаман, батько Чигиринський".
(Дума про Хмельницького і Барабаша)

Згідно комуністичної аргументації мало би бути: "Ой обозветься товариш Хмельницький, отаман, батько Чигиринський". Та цього не бачимо. Бо такого ніколи не було.

Тому в Статутах Збройних Сил України, якщо їх військовослужбовці дійсно є спадкоємцями козацьких військових традицій, а не "советських", формула звертання має бути не "товаришу", а "пане".

Сергій Рудюк,
Газета "Нація і держава", 2003 рік.